

Projektrapport

Miljötillsyn hos tillståndspliktiga verksamheter: lantbruk och biogasanläggning

2023-09-06

MILJÖSAMVERKAN
ÖSTRA SKARABORG

ADRESS

Hertig Johans torg
541 83 Skövde

TELEFON

0500-49 36 30

E-POST

info@miljoskaraborg.se

WEBBPLATS

www.miljoskaraborg.se

Detta gjorde vi

I projektet ingick 12 tillståndspliktiga lantbruk och en tillståndspliktig biogasanläggning. De tillståndspliktiga lantbruken har många djur och omfattas av fler bestämmelser än de flesta andra lantbruk, dels ska de uppfylla särskilda villkor som länsstyrelsen beslutat om, dels har de större krav på sig när det gäller egenkontroll. De har också krav på att lämna in en miljörapport varje år. Fem av dessa 12 lantbruk är så kallade industriutsläppsverksamheter som även ska rapportera om hur de förhåller sig till särskilda BAT-slutsatser. En kontroll på en tillståndspliktig verksamhet inkluderar följande:

- Ordinarie tillsyn: bland annat kontroll av gödselhantering, hantering av växtskyddsmedel, avfallshantering och diverse dokumentation.
- Animaliska biprodukter: kontroll av förvaring och transport av kadaver, samt användning av gödsel som innehåller animaliska biprodukter.
- Förbränningsanläggningar för animaliska biprodukter: kontroll av villkor.
- Genomgång av verksamhetens villkor.
- Granskning och genomgång av miljörapport.
- Granskning och genomgång av BAT-slutsatser.

Industriutsläppsverksamheter

Större svin- och fjäderfäanläggningar är en av de branscher som omfattas av EU:s industriutsläppsdirektiv, där mer enhetliga krav ställs på utsläpp från industrier inom EU. BAT-slutsatser (BAT = Best Available Technique = Bästa tillgängliga teknik) har införts i Sverige som bindande generella föreskrifter i industriutsläppsförordningen. BAT-slutsatserna för svin- och fjäderfäanläggningar publicerades i februari 2017, verksamheterna har därefter 4 år på sig att uppfylla kraven. Verksamheterna måste även inom fyra år lämna in en statusrapport samt bedöma om en periodisk kontroll behöver genomföras av mark och grundvatten.

Förutom de krav som följer av respektive anläggnings tillstånd, ska dessa verksamheter alltså även följa de BAT-slutsatser som finns för svin- och fjäderfä. I BAT-slutsatserna finns bland annat utsläppsvärden för ammoniak per djurplats. Dessa utsläppsvärden, så kallade BAT-AEL (BAT-Associated Emission Levels), är strikta krav och får inte överskridas. BAT-slutsatser utan utsläppsvärden fungerar som referenser, det är inte ett krav att göra precis som BAT-slutsatsen men verksamheten ska använda en sådan teknik som uppnår likvärdig eller bättre miljöeffekt. Vid besöken diskuterade vi hur verksamheterna förhåller sig till BAT-slutsatserna.

Integrerat växtskydd

I projektet hade vi särskilt fokus på integrerat växtskydd eftersom Jordbruksverket under år 2022 genomförde ett nationellt projekt om detta. Vi har haft fortsatt fokus år 2023 eftersom Jordbruksverket anser att integrerat växtskydd fortsatt ska kontrolleras. Syftet med projektet var att följa upp resultatet från det tidigare projektet som genomfördes 2015 samt att utveckla vägledningmaterialet så att det bättre ska stämma överens med den kontroll som numera ska utföras på området enligt EU:s kontrollförordning.

Integrerat växtskydd handlar om en hållbar användning av växtskyddsmedel. Genom att kombinera olika typer av åtgärder går det att bekämpa ogräs, svampsjukdomar och skadeinsekter i odlingen. Att tillämpa integrerat växtskydd innebär att verksamheten arbetar enligt följande fyra grunder:

1. Förebygga växtskyddsproblem.
2. Bevaka skaderisken i fälten.
3. Behovsanpassa åtgärderna.
4. Följa upp och utvärdera bekämpningsåtgärderna.

Resultat

Vi kunde konstatera avvikelser på 10 av de 16 verksamheter vi besökte. Det handlade oftast om brister i dokumentation, exempelvis i lantbrukarnas dokumenterade egenkontroll. Verksamheter med ringa avvikelser kommer att åtgärda dem på frivillig väg, och följs upp vid nästa planerade kontroll. På 8 verksamheter var bristerna mer än ringa, vilket resulterade i uppföljande ärenden. Dessa ärenden handlar oftast om att förbättra kadaverhanteringen eller att genomföra åtgärder i lantbrukarens kontrollprogram.

I två fall fick vi in kompletterande uppgifter angående verksamhetens förbränningsanläggningar, där de har redovisat en temperaturmätning. Förbränningsanläggningar som förbränner animaliska biprodukter från den egna gården ska uppnå en temperatur på minst 850 grader i minst 2 sekunder, eller 1 100 °C i 0,2 sekunder.

Tre objekt kunde inte få kontroll under projekttiden, de kommer att få kontroll under hösten i en så kallad restsprint.

Vår uppföljning efter projektet

Verksamheter med ringa avvikelser kommer att åtgärda dem på frivillig väg. Uppföljning av dessa genomför vi vid nästa planerade kontroll. För de som ska få en uppföljande kontroll, kommer detta att ske löpande, dock senast 31 oktober 2023.

Vad blev nyttan med projektet?

Svenskt lantbruk ger närproducerade livsmedel och är nödvändig för att skapa det öppna, biologiskt rika landskap som kännetecknar svensk landsbygd. Trots det påverkar all växtodling och djurhållning miljön negativt i viss omfattning, eftersom näringsämnen från växtodling och gödsel bidrar till övergödning i vattendrag, sjöar och hav. Med miljö kvalitetsmål som Ingen övergödning, Grundvatten i bra kvalitet och En giftfri miljö i sikte fokuseras tillsynen på att minska läckage av näringsämnen och kemikalier från lantbruket. Genom löpande tillsyn kan vi säkerställa att miljölagstiftningen uppfylls och därmed att den negativa påverkan på miljön minskar.

Fakta om projektet

Namn: Tillståndspliktiga verksamheter, lantbruk och biogas.

Projektet pågick: 10 april till 21 juni 2023

Detta granskade vi:

- Egenkontroll
- Gödselhantering
- Växtnäring
- Växtskydd
- Avfallshantering
- Dokumentation
- Förbränningsanläggningar
- Animaliska biprodukter
- Miljörapport och BAT-slutsatser

Antal anläggningar: 13 varav 5 är industriutsläppsverksamheter

Antal anläggningar utan avvikelser: 3